

Σχέδιο Ανάν : Διχάζει και προβληματίζει αλλά

Η πρώτη αντίδραση της κοινής γνώμης στη Ε/κή πλευρά στο σχέδιο Ανάν, ήταν μάλλον θετική. Αυτό οφείλεται βασικά στο γεγονός ότι στο υποσυνείδητο της μεγάλης πλειοψηφίας των Κυπρίων και από τις δύο πλευρές, υπάρχει ο πόθος για μια λύση και ειρήνη αλλά ακόμα στο ότι αρχικά, πιο πολύ τονίστηκαν τα θετικά παρά το αρνητικά στοιχεία του σχεδίου. Όμως το αρχικό κλίμα ευφορίας διαδέχτηκε όπως φαίνεται ένα κλίμα καχυποψίας και συναισθηματικών αντιδράσεων που πυροδοτήθηκε και συνεχίζει να τροφοδοτείται κατά κύριο λόγο από τους γνωστούς απορριπτικούς ή εθνικιστικούς κύκλους και ενισχύεται από το ότι μέχρι της στιγμής η Αριστερά δε τοποθετήθηκε ξεκάθαρα επί του θέματος.

Δεν είναι εύκολο να αξιολογήσει κάποιος ένα δυσνόητο έγγραφο 140 τόσων σελίδων, που σκόπιμα έχει συνταχθεί κατά τρόπο που να επιδέχεται διάφορες ερμηνείες και να σταθμίσει με κάποια σιγουριά τις επιπτώσεις που μπορεί να έχει για τη Κύπρο ενδεχόμενη αποδοχή του. Μάλιστα, παρά τις αναλύσεις που έχουν γίνει από πολιτικούς, νομικούς και διεθνολόγους, είναι η άποψη μας ότι δε μπορεί να είναι κανείς εντελώς σίγουρος για το περιεχόμενο του εγγράφου, εξού και οι διευκρινίσεις που ζητήθηκαν από τη Κυπριακή Κυβέρνηση. Ωστόσο ο Νεοκυπριακός Σύνδεσμος θα δοκιμάσει να κάμει κάποιες τοποθετήσεις και διαπιστώσεις.

Επισημαίνεται καταρχάς ότι ο Σύνδεσμος, στα μέλη του οποίου συγκαταλέγονται και Τ/κοι, δεν αντικρίζει το θέμα από κοινοτικής σκοπιάς αλλά από μια ευρύτερη κυπριακή, με τη πεποίθηση ότι σε προοπτική η τύχη των Ε/κων και των Τ/κων είναι κοινή. Κάτι που στηρίζεται στο γεγονός ότι το κέλυφος των συγχρόνων κοινωνιών δεν είναι το έθνος αλλά το κράτος.

Είναι η άποψη μας ότι οι περισσότερες ανησυχίες ή αντιδράσεις που έχουν προκληθεί έχουν ως κυρίαρχο χαρακτηριστικό τα συναισθηματικά κλισιέ με τα οποία μεγάλωσε και γαλουχήθηκε η Ε/κή - και ασφαλώς και η Τ/κή - κοινότητα και τα οποία τώρα βρίσκονται αντιμέτωπα με την αδυσώπητη πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα που κανείς όλα αυτά τα χρόνια δεν μπόρεσε να εξηγήσει στο λαό, παρόλο που όροι όπως οι εγγυημένες πλειοψηφίες, ασφάλεια ή η πολιτική ισότητα βρίσκονταν διαρκώς στο προσκήνιο. Θα πρέπει ακόμα να δεχθούμε ότι για κάποιο, όχι ασήμαντο μέρος του πληθυσμού υποβόσκει ο κίνδυνος του αγνώστου, που απειλεί να διαταράξει τη τωρινή μας καλοπέραση και τις ισορροπίες, όπως διαμορφώθηκαν για αρκετά τώρα χρόνια.

Αυτός ο κίνδυνος είναι λιγότερο σημαντικός για τους Τ/κους , που πιο εύκολα είναι έτοιμοι να ανταλλάξουν ένα ανεπιθύμητο παρόν με ένα αβέβαιο έστω μέλλον.

Εκφράζονται έτσι απόψεις που καθόλου δεν εδράζονται στον ορθολογισμό ή τη λογική που απορρέει από την ίδια τη φιλοσοφία της διζωνικής ομοσπονδίας. Παράδειγμα η επιστροφή των προσφύγων: Από τη μια εκφράζονται διαμαρτυρίες ότι δεν έχουν όλοι οι πρόσφυγες το δικαίωμα να επιστρέψουν στις εστίες τους και από την άλλη εκφράζονται φόβοι για τη πιθανότητα οι Τ/κοι να αποτελούν κάποια στιγμή το ένα τρίτο του Ε/κού κρατιδίου.

Επισημαίνεται σχετικά εδώ ότι, στη προσπάθεια της σε μια ενδεχόμενη διαπραγμάτευση να εξασφαλίσει το δικαίωμα επιστροφής όλων των προσφύγων, είναι πολύ πιθανόν να αναγκασθεί η Ε/κη πλευρά να θυσιάσει κάτι σημαντικό που τις προσφέρεται μέσα από το σχέδιο, για ένα δικαίωμα που λόγω του χρόνου που διέρρευσε και των νέων κοινωνικών συνθηκών που έχουν διαμορφωθεί, (άτομα έχουν αποβιώσει η σχέση αγροτικού /αστικού πληθυσμού έχει ανατραπεί και αντιστραφεί με αποτέλεσμα την αυξημένη αστικοποίηση, έχουν δημιουργηθεί επιχειρήσεις και επαγγελματική αποκατάσταση, έχουν στηθεί καινούρια νοικοκυριά σε καινούργια σπίτια, ενώ αρκετά πλιθαρένια κυρίως σπίτια στα κατεχόμενα θα έχουν κατάρρευση κ.τ.λ κ.τ.λ) θα έχει σε μεγάλο βαθμό θεωρητική σημασία παρά πραγματικό αντίκρυσμα.

Δεν συνειδητοποιούνται επίσης οι επιπτώσεις από τη μετάθεση - μέσα από την απόρριψη του σχεδίου - της λύσης σε ευθετότερο χρόνο. Γιατί την ώρα που ορθώς ζητάται να φύγουν οι έποικοι - κάτι που διακαώς επιθυμούν και οι Τ/κοι - την ίδια ώρα παρέχεται στην Τουρκία η ευχέρεια να αυξήσει τον αριθμό των εποίκων, με την συνακόλουθη βέβαια μετανάστευση των Τ/κων. Με την ξεκάθαρη μεταστροφή των Τ/κων - χαρακτηριστικές είναι οι πρόσφατες διαδηλώσεις στα κατεχόμενα με συνθήματα όπως « λύση και ένταξη τώρα» - και την αντίδραση των εποίκων για τους οποίους η λύση δόθηκε με την έλευση τους στη Κύπρο, θα μπορούσε να διερωτηθεί κάποιος για τη σοφία αυτής της αντίκρυσσης . . .

Δεν είναι δυνατόν να γνωρίζει κανείς αν το σχέδιο Ανάν είναι «η τελευταία ευκαιρία» για το Κυπριακό, όπως διατείνονται κάποιοι . . . Σίγουρα όμως στις δοσμένες συνθήκες αποτελεί ευκαιρία. Μάλιστα αν θέλουμε να ακριβολογήσουμε με έντονη τη παρουσία στο προσκήνιο της Ε.Ε., των Αμερικανών των Βρετανών και της νέας κυβέρνησης της Τουρκίας, η λύση του Κυπριακού, όσο και αν είναι οδυνηρή είναι ψηλαφήσιμη, αν το θελήσουμε.

Πρόθεση και των δύο πλευρών είναι η διαπραγμάτευση του σχεδίου στα σημεία που κατά κύριο λόγο δεν τους είναι αποδεκτά. Σχετικά ωστόσο θα πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι παρά τα έγγραφα για αλλαγές που έχουν εκατέρωθεν ετοιμαστεί, η διαπραγμάτευση φαίνεται να έχει τους περιορισμούς της. Πράγματι οι συντάκτες του σχεδίου, πέραν κάποιων αλλαγών που θα ήταν αμοιβαία αποδεκτές δεν θα ήταν διατεθειμένοι να ξαναγράψουν το σχέδιο από την αρχή. Επισημαίνεται ότι όσο απaráδεκτο φαίνεται το σχέδιο στην Ε/κή άλλο τόσο φαίνεται και στην Τ/κη πλευρά σε σημείο μάλιστα που ο κ. Ντενκτάς παρατήρησε ότι τείνει να δημιουργήσει ένα έθνος!!!! Κατά τα άλλα το σχέδιο στηρίζεται σε λεπτές ισορροπίες που δεν περιορίζονται δυστυχώς ανάμεσα στις δύο κοινότητες αλλά ισχύουν και για τις δύο λεγόμενες μητέρες πατρίδες, που κι οι δύο ανήκουν στο ΝΑΤΟ, του οποίου ηγούνται οι Η.Π.Α . . . Παρά ταύτα η Ε/κή πλευρά θα πρέπει να δοκιμάσει να μειώσει τις εξαρτήσεις από τρίτους, που συρρικνώνουν σημαντικά τη κυριαρχία του μελλοντικού κράτους. Για παράδειγμα για τους στρατούς της Ελλάδας και της Τουρκίας, που θα βρίσκονται στη Κύπρο, προσηματικά η όχι για την ασφάλεια των δύο κοινοτήτων, θα πρέπει να δοθεί το δικαίωμα σε 3 ή 5 χρόνια στις κοινότητες, αν από κοινού το θελήσουν, να ζητήσουν να τους απομακρύνουν.

Παρατηρείται σχετικά ότι η παραμονή στη Κύπρο στρατευμάτων από την Ελλάδα και τη Τουρκία, δεν είναι επιθυμητή για πολλούς λόγους. Πέραν των πικρών εμπειριών του '74, μια τέτοια παρουσία θα ενεργεί αποτρεπτικά προς την πλευρά της επανένωσης / επαναπροσέγγισης των δύο κοινοτήτων. Θα είναι επίσης αντιφατική η ασφάλεια κράτους - μέλους και τμήματος της ΕΕ, να αποτελεί ευθύνη μιας επιμέρους χώρας - μέλους και μιας άλλης μη μέλους !! Το χειρότερο όμως είναι ότι, η παρουσία του τουρκικού στρατού στο Τ/κό κρατίδιο θα τείνει να διαιωνίσει . την καταπάτηση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των Τ/κων και να συνεχίσει το απaráδεκτο για τους Τ/κους σημερινό στάτους κβο, συντηρώντας τις σημερινές δομές, θεσμούς και πρακτικές της λεγόμενης ΤΔΒΚ, κάτι πολύ πιθανό, αν αναλογισθεί κάποιος ότι τα δύο κρατίδια θα είναι ουσιαστικά πλήρως αυτόνομα και οι δεσμοί τους με το «Κοινό Κράτος» χαλαροί ως ανύπαρκτοι . . .

Εν πάση περιπτώσει, η οποιαδήποτε βελτίωση θέσεων που θα επιδιωχθεί, θα συνεπάγεται αυτομάτως επιδείνωση ή εκφυλισμό θέσεων που μας είναι αποδεκτές, έτσι που να διατηρηθούν οι ισορροπίες του σχεδίου. Κι αυτό γιατί σε θέματα ουσίας (κυριαρχία, έποικοι, επιστροφή προσφύγων, μετασχηματισμός της Κυπριακής Δημοκρατίας κ.α.), ότι είναι αποδεκτό από τη μια πλευρά είναι σχεδόν εξορισμού απορριπτέο από την άλλη.

Γενικά μιλώντας, ενοχλητικά είναι εκείνα τα στοιχεία του σχεδίου που αποδυναμώνουν την ύπαρξη του Κράτους είτε μέσα από τη δημιουργία εξαρτήσεων (σύμβαση μεταξύ

Κύπρου, Ελλάδος, Τουρκίας, Αγγλίας «σε θέματα σχετικά με τη νέα κατάσταση στη Κύπρο», ανάγκη συγκατάθεσης της Ελλάδας και της Τουρκίας στη περίπτωση διάθεσης του εδάφους της Δημοκρατίας για διεθνείς στρατιωτικές επιχειρήσεις, παρουσία των δύο στρατιωτικών αγημάτων κ.α.) είτε με τις ιδιαίτερα μειωμένες αρμοδιότητες του «Κοινού Κράτους» και τη δυνατότητα παρεμβάσεων τρίτων στην περίπτωση διαφωνιών καθώς επίσης και τη πολύ χαλαρή σύνδεση των κρατιδίων με το «Κοινό Κράτος». Αξίζει ίσως να αναφερθεί ότι, οι ουσιαστικότερες αρμοδιότητες που αποδίδονται στο «Κοινό Κράτος», εκείνες, των εξωτερικών σχέσεων, των σχέσεων με την ΕΕ και των αρμοδιοτήτων της Κεντρικής Τράπεζας και των οικονομικών, είναι εκείνες που βασικά θα βρίσκονται υπό τον έλεγχο των Βρυξελλών!

Αντίθετα, ο Σύνδεσμος χαιρετίζει τα σημεία εκείνα που υποβοηθούν την επανένωση του λαού όπως: Την από κοινού εκλογή του Προεδρικού Συμβουλίου, τη μια και μόνη κυπριακή υπηκοότητα, τη μια διεθνή προσωπικότητα του κράτους, τις αποφάσεις που θα λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία, το να ψηφίζουν στα κρατίδια όλοι οι κάτοικοι, ανεξάρτητα εθνοτικής προέλευσης, τη διδασκαλία των δύο επισήμων γλωσσών στα σχολεία. Ακόμα την απαγόρευση των εξοπλισμών και τη διάλυση της Εθνικής Φρουράς - κάτι που θα οδηγήσει στη σοβαρή εξοικονόμηση πόρων -, την Επιτροπή Συμφιλίωσης, την ύπαρξη ενός εθνικού ύμνου και μια σημαίας για το «Κοινό Κράτος». Ακόμα χαιρετίζει ο Σύνδεσμος τη πολιτική ισότητα των δύο κρατιδίων και τη δυνατότητα ανάρρησης στο ύπατο αξίωμα της Πολιτείας όλων των πολιτών της χώρας.

Χωρίς να τρέφουμε ψευδαισθήσεις, όπως παρουσιάζεται στο σχέδιο η δομή των εξουσιών, στα πρώτα χρόνια τουλάχιστον, ενόσω θα κυριαρχεί ακόμα η καχυποψία, είναι πολύ πιθανόν να υπάρξουν σοβαρά λειτουργικά προβλήματα, αφού στις αποφάσεις του Προεδρικού Συμβουλίου είναι πιθανό να προβάλλεται το συγκεκαλυμμένο βέτο για να μη αναφερθούμε και στους διάφορους «εγγυητές» που πιο πολύ θα έχουν τα μάτια τους ανοιχτά και με τις ενδεχόμενες τους παρεμβάσεις θα μπορούν να κάμουν τη ζημιά τους.

Η παρουσία εναλλακτικών προτάσεων στο εδαφικό, σε συνάρτηση με την σημασία που δινόταν όλα αυτά τα χρόνια σ' αυτό το θέμα αλλά ακόμα και οι αντιπροτάσεις που θα κάμει ο κ. Ντενκτάς, κινδυνεύουν να διαχωρίσουν το λαό σ' αυτούς που θα παν πίσω κι αυτούς που δεν θα παν. Για μας προτιμητέα λύση σ' αυτό το θέμα είναι εκείνη που θα δημιουργήσει δυνητικά τη μεγαλύτερη επαφή και επικοινωνία ανάμεσα στις κοινότητες. Για το Σύνδεσμο εκείνο που ήταν πάντα σημαντικό ήταν το Συνταγματικό, που άπτεται της ίδιας της ύπαρξης και λειτουργικότητας του Κράτους, σε αντίθεση με το εδαφικό που ενώ σχετίζεται άμεσα με την επιστροφή των προσφύγων, σε προοπτική έχει συγκριτικά μικρότερη σημασία.

Υπό το φως των ανωτέρω, ο Νεοκυπριακός Σύνδεσμος λέει ΝΑΙ στο σχέδιο Ανάν, όπως θα διαμορφωθεί μετά τη διαπραγμάτευση, εκφράζοντας πίστη στην προοπτική και το όραμα μιας ενωμένης Πατρίδας, όπου με καλή προαίρεση η συνέργεια των δυο κοινοτήτων θα υποκαταστήσει τη μέχρι τώρα αλληλούπονόμηση και μισαλλοδοξία. Όσα μειονεκτήματα και αν φαίνεται να παρουσιάζει η λύση αυτή τη στιγμή θα δώσει την ευκαιρία για ένα καινούργιο ξεκίνημα, όπου τη πορεία θα πρέπει να καθοδηγούν, λιγότερο το συναίσθημα και οι προκαταλήψεις και περισσότερο ο νους και τα μαθήματα από τα παθήματα του παρελθόντος.

Παρά τις δυσκολίες που εξυπακούει η λειτουργία του κατασκευάσματος εκείνων που βρίσκονται πίσω από τον κ. Ανάν, ο Σύνδεσμος πιστεύει σε μια εξελικτική πορεία των πραγμάτων, όπου στα πλαίσια μιας κοινής δυναμικής οικονομίας με ψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης στα επόμενα χρόνια, οι ανάγκες της καθημερινότητας αργά ή γρήγορα θα οδηγήσουν στην ομαλοποίηση της διαβίωσης μας. Και παρά την «ανάσα» των λεγομένων μητέρων πατρίδων που αυτή τη φορά θα νιώθουμε πιο κοντά, θέλουμε να πιστεύουμε ότι η απλή παρουσία μας στους κόλπους της Ε.Ε. θα βοηθήσει ώστε να ξεπεραστούν αρκετές δυσκολίες. Είναι καιρός να πάσουμε να βρισκόμαστε διαρκώς μέσα στο κέλυφος του προβλήματος. Είναι καιρός να βγούμε έξω, να αντικρίσουμε τις δυσκολίες και να παλέψουμε. Σαράντα χρόνια άλυτου προβλήματος το μόνο που κατάφεραν είναι να παγιώνουν τη διχοτόμηση και να γεμίζουν το Βορρά της χώρας με ξένους. Αποδοχή ενός βελτιωμένου κατά το δυνατόν σχεδίου Ανάν, θα επιτρέψει την επανασυγκόληση και ανασύνθεση της Κυπριακής Κοινωνίας και μέσα από την επικοινωνία που θα δημιουργηθεί, θα επιτρέψει την αλληλοκατανόηση, τη συνεργασία και τον εξανθρωπισμό των σχέσεων.

Στην ουσία πρόκειται για μια πρόκληση, που σοφώτεροι αυτή τη φορά καλούμαστε να αντιμετωπίσουμε όχι μυωπικά όπως εκείνη του '60. Έχοντας γνώση του παρελθόντος αλλά και του παρόντος, επιλέγουμε το μέλλον, όση αβεβαιότητα κι αν μπορεί να κρύβει. Σ'ένα κατά το δυνατό βελτιωμένο σχέδιο Ανάν λέμε ΝΑΙ.

Νεοκυπριακός Σύνδεσμος

14/12/2002